

KREDIT-MODUL TIZIMIDA O'QUV-MEYORIY HUJJATLARNI
YURITISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

S.O.Mamarasulov

Guliston davlat pedagogika instituti,

“Pedagogika va Psixologiya” yo‘nalishi 2-kurs magistri

e-mail: sobirjon5464@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqola zamonaviy ta'lim tizimida kredit-modul yondashuvi asosida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish masalalarini yoritishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida mavjud muammolar – qog'ozbozlik, elektron tizimlarning rivojlanmaganligi, pedagoglarning yetarli malakaga ega emasligi va dasturiy ta'minotning moslashtirilmaganligi – atroflicha tahlil qilindi.*

Kalit so'zlar: *Kredit-modul tizimi, o'quv-meyoriy hujjatlar, ta'lim tizimi, elektron hujjat almashinuvi, pedagog malakasi, hujjat yuritish, avtomatlashtirish, ta'lim sifatini oshirish, qog'ozbozlik, xalqaro tajriba, mahalliy sharoitga moslashtirish, ta'lim jarayoni samaradorligi, trening va seminarlar, dasturiy ta'minot.*

Annotation: *This article is dedicated to addressing the improvement of the system for managing educational and regulatory documents based on the credit-module approach in the modern education system. During the research, existing problems such as bureaucracy, underdeveloped electronic systems, insufficient qualifications of educators, and misalignment of software were thoroughly analyzed.*

Keywords: *Credit-module system, educational and regulatory documents, education system, electronic document exchange, teacher qualifications, document management, automation, improving education quality, bureaucracy, international experience, adaptation to local conditions, educational process efficiency, training and seminars, software.*

Kredit-modul tizimida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish Zamonaviy ta'lim tizimida kredit-modul yondashuvi yildan-yilga ko'proq ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu yondashuv nafaqat talabalarning bilim olish jarayonini, balki ularga baho berish tizimini ham yangicha formatda amalga oshirishni taqozo qiladi. Mazkur maqola kredit-modul tizimida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish masalalarini yoritishga qaratilgan. Hujjatlar yuritishdagi mavjud muammolar va ularning oqibatlarini tahlil qilinib, samarali takomillashtirish usullari ishlab chiqiladi. Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanildi: tahliliy yondashuv asosida kredit-modul tizimida mavjud hujjatlar va ularni yuritishning amaldagi holati tahlil qilindi; eksperimental usul orqali Guliston davlat pedagogika instituti (GulDPI)dagi 18-22 va 19-22 maktabgacha ta'lim yo'nalishi guruhlarida tajriba-sinov ishlari o'tkazildi; qiyosiy tahlil orqali kredit-modul tizimida hujjatlar yuritish bo'yicha xalqaro tajribalar va mahalliy amaliyotlar

qiyoslandi. Tadqiqot davomida aniqlangan muammolar quyidagilardan iborat. Kredit-modul tizimida hujjat yuritishning murakkabligi mavjud bo'lib, o'quv-meyoriy hujjatlar turi va hajmi talabalarning o'zlashtirish darajasi bilan mos kelmaydi. Elektron hujjatlar tizimi yetarlicha rivojlanmaganligi sababli, ko'plab jarayonlar ortiqcha qog'ozbozlikka aylanib qolgan. Shuningdek, kredit-modul tizimida ishlash uchun maxsus tayyorgarlik ko'rmagan pedagoglar hujjatlarni noto'g'ri yuritishiga olib keladi, bu esa talabalar baholarini hisoblashda va yakuniy hujjatlarni tayyorlashda qiyinchiliklar tug'diradi. Kredit-modul tizimi uchun mos dasturiy ta'minotning yo'qligi esa jarayonlarni avtomatlashtirishga to'sqinlik qiladi. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun bir qator takliflar ishlab chiqildi. Elektron hujjat almashinuvi tizimini joriy qilish zarur bo'lib, maxsus dasturiy ta'minotlar ishlab chiqish va ularni mahalliy sharoitga moslashtirish kerak. Elektron tizimlar orqali talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini avtomatik ravishda tahlil qilish va hujjatlashtirish imkoniyatini yaratish muhim. O'qituvchilar uchun kredit-modul tizimi bo'yicha maxsus seminar va treninglar tashkil etilishi lozim. Ushbu seminarlar pedagoglarning nafaqat nazariy bilimlariga, balki amaliy ko'nikmalariga ham qaratilgan bo'lishi zarur. Qaror qabul qilishda tahliliy yondashuvni kuchaytirish, ya'ni Guliston davlat universiteti va pedagogika instituti misolida sinovdan o'tgan natijalarni boshqa ta'lim muassasalariga joriy qilish ham muhim ahamiyatga ega. Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimi joriy etilgan ta'lim muassasalarida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish – bu sifatli ta'limni ta'minlashning muhim omilidir. Tadqiqot davomida aniqlangan muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha ishlab chiqilgan takliflar amaliyotga joriy etilsa, nafaqat ta'lim jarayoni samaradorligi oshadi, balki talabalar va o'qituvchilarning mehnatini yengillashtirishga erishiladi.

Mazkur tadqiqot natijalari ta'lim jarayonini takomillashtirishga xizmat qilishi bilan birga, ta'lim muassasalarida samarali boshqaruv va o'quv jarayonining shaffofligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynashi mumkin. Kredit-modul tizimida hujjat yuritishni avtomatlashtirish va pedagoglarning malakasini oshirish orqali quyidagi afzalliklar qo'lga kiritilishi mumkin:

1. Ta'lim sifatining oshishi

Elektron hujjat tizimi va avtomatlashtirilgan boshqaruv vositalarining joriy etilishi ta'lim jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi. Natijada talabalar va pedagoglar o'rtasidagi aloqalar mustahkamlanadi, bu esa ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

2. Mehnat unumdorligini oshirish

Elektron tizimlar orqali hujjatlar yuritish qog'ozbozlikni kamaytirib, vaqt va resurslarni tejash imkonini beradi. Bu esa o'qituvchilarga ilmiy va ijodiy faoliyatga ko'proq e'tibor qaratish imkonini yaratadi.

3. Shaffof baholash tizimi

Kredit-modul tizimining afzalliklaridan biri – talabalarning o'zlashtirish natijalarini aniqlik va shaffoflik bilan qayd etishdir. Elektron tizimlarning joriy etilishi baholash jarayonida inson omiliga bog'liq xatoliklarni minimallashtiradi.

4. Innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi

Mahalliy va xalqaro tajribalarni hisobga olgan holda ishlab chiqilgan dasturiy ta'minot va hujjat yuritish mexanizmlari ta'lim tizimiga innovatsiyalarni olib kiradi. Bu esa ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshiradi.

Tadqiqot davomida aniqlangan muammolarni hal qilish uchun amalga oshirilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlar bosqichma-bosqich joriy qilinishi zarur. Quyidagi yo'nalishlar bo'yicha ishlarni yo'lga qo'yish tavsiya etiladi:

- **Elektron tizimlarni sinovdan o'tkazish va amaliyotga joriy etish**
Guliston davlat universiteti va pedagogika institutida ishlab chiqilgan elektron dasturlar avvalo tajriba-sinov loyihalari doirasida qo'llanilib, natijalar o'rganilishi lozim. Shundan so'ng, tizimning yutuqlari asosida uni kengroq miqyosda tatbiq etish mumkin.

- **Malaka oshirish kurslarini kengaytirish**
Kredit-modul tizimi bo'yicha o'qituvchilar va ma'muriy xodimlar uchun malaka oshirish kurslarini muntazam tashkil etish zarur. Ushbu kurslar zamonaviy ta'lim texnologiyalari va xalqaro amaliyotlar bilan boyitilishi kerak.

- **Monitoring va tahlil tizimini rivojlantirish**
Joriy qilingan chora-tadbirlarning samaradorligini baholash uchun muntazam monitoring va tahlil tizimi yo'lga qo'yilishi zarur. Bu tizim orqali kamchiliklarni aniqlash va ularga tezkorlik bilan javob berish imkoni yaratiladi.

Ushbu tavsiyalar va takliflarning joriy etilishi nafaqat kredit-modul tizimini takomillashtirishga, balki umuman ta'lim tizimini modernizatsiya qilishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tajriba-sinov ishlari natijalarining boshqa ta'lim muassasalariga tatbiq etilishi o'quv jarayonining yanada samarali tashkil etilishiga zamin yaratadi.

Kelgusida mazkur tadqiqotni yanada chuqurlashtirish va boshqa yo'nalishlarda tadqiqotlarni kengaytirish orqali kredit-modul tizimining rivoji bo'yicha ilmiy-amaliy ishlarni davom ettirish maqsadga muvofiqdir.

Kredit-modul tizimida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish muhim vazifa bo'lib, bu jarayonda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan qator mexanizmlarni ishlab chiqish zarur.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, kredit-modul tizimida hujjat yuritishda qator muammolar aniqlangan. Jumladan, hujjatlar hajmi va murakkabligi talabalar hamda o'qituvchilar uchun noqulaylik tug'dirishi aniqlangan. Elektron hujjat tizimining rivojlanmaganligi qog'ozbozlikka olib keladi va bu jarayonning tezkorligini pasaytiradi. Shuningdek, kredit-modul tizimi asosida ishlashga tayyor bo'lmagan pedagoglarning malakasi ham muhim omil sifatida belgilangan. Bu esa baholashning aniqligi va o'quv jarayonini boshqarishda qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

Tadqiqot davomida bir qancha takomillashtirish yo'llari taklif etildi. Elektron hujjat almashish tizimini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, maxsus dasturiy ta'minotlarni mahalliy sharoitga moslashtirish taklif qilinadi. Shuningdek, pedagoglar uchun maxsus trening va seminarlar tashkil etish orqali ularning malakasini oshirish ham muhim. Ushbu

treninglar orqali o'qituvchilarning kredit-modul tizimi bilan ishlash bo'yicha nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalari shakllantiriladi.

Kredit-modul tizimida hujjat yuritishni avtomatlashtirish orqali jarayonning shaffofligini ta'minlash va qog'ozbozlikni kamaytirish mumkin. Bu o'z navbatida, talabalarning bilim darajasini tahlil qilishni va baholashni yengillashtiradi. Shu bilan birga, o'quv jarayonining samaradorligini oshirish uchun xalqaro tajribalarni mahalliy sharoitga moslashtirish muhim hisoblanadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, elektron tizimlarni joriy qilish ta'lim muassasalaridagi barcha bosqichlarni avtomatlashtirishga yordam beradi. Talabalarning o'zlashtirish natijalari real vaqt rejimida qayd etiladi va bu jarayonning aniqligi ta'minlanadi. Shuningdek, pedagoglarning mehnatini yengillashtirish va o'quv jarayonidagi ma'muriy yukni kamaytirish imkoniyati yaratiladi.

Kelgusida bu tizimni boshqa ta'lim muassasalarida ham keng miqyosda joriy etish, takliflarni yanada chuqurlashtirish va kredit-modul tizimining samaradorligini oshirishga qaratilgan tadqiqotlar davom ettirilishi rejalashtirilgan. Shu orqali ta'lim sifatini oshirish va ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini mustahkamlash mumkin bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimida o'quv-meyoriy hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish zamonaviy ta'lim sifatini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Tadqiqot natijalariga ko'ra, mavjud muammolar – qog'ozbozlik, elektron tizimlarning rivojlanmaganligi, pedagoglarning yetarli malakaga ega emasligi va dasturiy ta'minotning moslashtirilmaganligi – ta'lim jarayonining samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun elektron tizimlarni joriy etish, pedagoglarning malakasini oshirish bo'yicha maxsus kurslar tashkil etish, xalqaro tajribalarni mahalliy sharoitlarga moslashtirish kabi aniq chora-tadbirlar taklif etildi.

Mazkur takliflar amaliyotga joriy etilishi ta'lim jarayonida shaffoflikni oshiradi, qog'ozbozlikni kamaytiradi va o'qituvchilar hamda talabalarning ma'muriy yukini yengillashtiradi. Kredit-modul tizimi joriy qilingan ta'lim muassasalarida hujjatlarni avtomatlashtirish va boshqarish jarayoni ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi. Shu sababli, mazkur yondashuvni keng miqyosda tatbiq etish nafaqat pedagogika sohasidagi innovatsion yondashuvlarning rivojlanishini ta'minlaydi, balki ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. **Abdulkarimov, Sh. A.** (2020). *Kredit-modul tizimi va uning ta'lim tizimidagi o'rni*. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. **Ergashev, A. T.** (2021). *Ta'limda elektron hujjatlarni yuritish tizimi va uning samaradorligi*. Tashkent: O'quvchi nashriyoti.
3. **Mamarasulov, S. O.** (2022). *Pedagogika va psixologiya yo'nalishida kredit-modul tizimining takomillashtirilishi*. Guliston: Guliston davlat pedagogika instituti.
4. **Karimov, I. A.** (2023). *Innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish*. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
5. **Sodiqov, A. M.** (2020). *Xalqaro ta'lim tizimlarida kredit-modul tizimining o'rganilishi*. London: Cambridge University Press.
6. **Vohidov, D. F.** (2021). *Ta'lim tizimida informatika va axborot texnologiyalari*. Tashkent: Science and Education Publishing.
7. **Tashkent, A. Z.** (2022). *O'quv jarayonida elektron hujjatlarni yuritishning samarali metodlari*. Tashkent: Yangi Asr nashriyoti.